biblioteca școlarului

GRIGORE VIERU

ACUM ȘI ÎN VEAC

Litera INTERNAȚIONAL

biblioteca școlarului

Grigore
VIERU

ACUM ŞI ÎN VEAC

Litera
INTERNAŢIONAL
BUCUREŞTI — CHIŞINĂU

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE

Un poet care şi-a asumat greul unui grai trecându-l prin inima sa şi, încărcat de răbdare, înţelepciune şi nouă frumuseţe, îl întoarce semenilor săi care-i deschid de bună voie inima să-l primească, pentru a duce mai demn pe mai departe viaţa în spiritul dreptăţii şi iubirii ce covârşeşte şi poate birui totul, al credincioşiei faţă de cele nepieritoare şi al nădăjduirii ce nu poate da greş, un asemenea poet rămâne-va „suflet în sufletul neamului său“.

Ioan ALEXANDRU

Grigore Vieru nu clamează, nu se agită, nu face paradă de sentimente. Fiinţa sa de abur şopteşte lin ca adierea pădurii, ca murmurul izvoarelor. Atunci când povesteşte despre copilăria şi mierea literaturii române, nu ne gândim la un băiat anume născut într-un sat pe celălalt mal, nu la un student cu un har poetic anume, ci la o generaţie mutilată în fiinţa ei naţională, la un popor care-şi pierduse speranţa. Şoapta Poetului a săpat adânc în stânca intoleranţei bolşevice care părea de neclintit.

Ioan ADAM

Grigore Vieru are o destinaţie impresionantă în ciuda simplităţii aparente a versului de o mare accesibilitate, şi a temelor generale, nu foarte numeroase. Dar el se numără printre acei poeţi a căror fiinţă se face ecoul tuturor, printre acei poeta vates de felul lui Goga, pentru care mesajul poeziei are, în virtutea rădăcinilor vii, atribute mesianice.

Zoe DUMITRESCU-BUŞULENGA

Unitatea interioară a poeziei lui Grigore Vieru se menţine datorită substratului religios revelat prin omniprezenţa forţei maternităţii, care adună în ea, ca într-un centru al sacralităţii, satul, copilăria, casa părintească, iubita, izvorul, lacrima, ploaia. Dacă „duminica“ este cea

care pivotează timpul sacru, atunci „ludicul“ marchează, din acelaşi punct de vedere, spaţiul, iar cântecul şi magia, la rândul lor, contribuie la desfăşurarea universului liric vierean sub semnul liturghicului spre care e orientată lupta cu singurătatea, cu înstrăinarea şi ieşirea dintr-un timp a-religios, a-ciclic al totalitarismului, al neamului său adunat în versurile poetului basarabean ca într-o icoană: „O, neamule, tu,/ adunat grămăjoară,/ ai putea să încapi/ într-o singură icoană“.

Ana BANTOŞ

Ameninţat deseori cu moartea — ba de război, ba de secetă, sărăcie sau boală, ba de duşmanii pe care şi i-a făcut între românofobi, fără, deci, nici o vină decât aceea de a fi român şi a-şi cere dreptul la existenţă şi identitate.

Fănuş BĂILEŞTEANU

Subtila metaforă a mamei produsă de Vieru şi devenită extrem de populară în Basarabia, prin căldura binefăcătoare ce a emanat-o, exact în vremea când inimile basarabenilor înfriguraţi de spaima persecuţiilor aveau nevoie de căldura limbii materne, a fost şi mai este, din păcate, văzută chiorâş-chiondorâş, de acei ce ar dori ca basarabenii să rămână veşnic orfani de „mamă“.

George BĂJENARU (Canada)

Poetul descoperă în fiinţa mamei coordonate esenţiale ale sufletului colectiv. Abordând motivul, el se află în atingere cu straturile cele mai adânci ale fiinţei noastre morale. Mama e prototipul unei umanităţi ideale, considerată, mai ales, din perspectiva etico-psihologică. Ea ţine în cumpănă dreaptă însăşi viaţa.

Eliza BOTEZATU

...Faptul că şi el s-a născut la sat, că vine dintr-o provincie românească luptătoare, că are cultul limbii, al mamei, al neamului nostru întreg, faptul că a venit mai devreme, cu poezia şi cu pasul, printre noi, urmând cu perseverenţă, înainte şi după 1989, toate itinerariile tânărului Eminescu prin ţară; faptul că a ştiut să topească, în metalul nobil al

artei sale, profunzimea verbului eminescian şi energia lui Goga sau Mateevici; faptul că şi-a luat riscul (chiar pentru libertatea şi viaţa sa) de a nu pactiza cu duşmanii limbii lui materne, ai neamului său trăitor în toate provinciile istorice româneşti, împroşcându-i pe toţi aceştia cu blesteme de-o virulenţă argheziană; faptul că, în marea tradiţie a poeziei naţionale, nu s-a lăsat sedus de toate sirenele estetizante ale veacului, ţinându-se bine de „firul Ariadnei" pentru ieşirea din Labirint; faptul că şi-a supus fiinţa sa fizică plăpândă la probele cele mai grele, dovedindu-ne nouă tuturor că spiritul poate domina materia — toate aceste fapte şi încă multe altele au făcut şi fac din Grigore Vieru o personalitate puternică, un poet-simbol al redeşteptării inimilor şi sufletelor noastre din „somnul cel de moarte", un arc de boltă la templul culturii naţionale.

Ion BRAD

Numindu-se naţionalist, Vieru afirmă cu toată certitudinea că „mi-s dragi popoarele toate". Dar se ridică cu hotărâre împotriva degradării limbii poporului său din cauza năvălirii în republică a „plevei migratoare" care se consideră „un dar minunat", împotriva şcolilor mixte, care erau sere pentru rusificarea generaţiei tinere a populaţiei băştinaşe.... Acesta este naţionalismul lui Vieru. El nu are nimic a face cu xenofobia.

Michael BRUCHIS (Israel)

Om cu merite, ca şi noi, dar mai multe.
Om cu păcate, ca şi noi, dar mai puţine.

Aureliu BUSUIOC

Grigore Vieru este în această generaţie de poeţi basarabeni (numită generaţia Vieru) un fel de port-drapel, de şef de şcoală, aşa cum era Andrei Mureşanu în poezia paşoptistă transilvăneană. De-aceea o poezie precum Ridică-te, Basarabie*, „o poezie de luptă şi unire", este compatibilă cu poezia* Deşteaptă-te, române.

Ion BUZAŞI

Lirica lui Grigore Vieru, organic legată de tradiţia eminesciană şi folclorică a literaturii noastre, dar nespus de sensibilă la neliniştile

secolului, ne oferă generoasa posibilitate de a ne întoarce la izvoare şi, totodată, de a ne croi o cale sigură de comunicare cu formulele de trăire şi gândire artistică ale poeziei universale, mai cu seamă în registrul tematic al iubirii, dragostei de mamă şi maternităţii veghetoare, al valorilor copilăriei şi sentimentului Patriei.

Mihai CIMPOI

Prin creaţia lui Grigore Vieru tradiţia poetică românească îşi continuă devenirea, trăindu-şi propriul destin. Nici la un alt poet din generaţia sa această trăire nu este atât de autentică şi de intensă.

Tudor CHIRIAC

Versurile lui Grigore Vieru se cer „pe muzică" ori muzica pe ele. Faptul îl confirmă cu prisosinţă apelul permanent al compozitorilor la textele sale. Rezultatul colaborării poetului cu Ion Aldea-Teodorovici, Eugen Doga, Anatol Chiriac, Petre Teodorovici şi alţi compozitori îl constituie o serie întreagă de cântece de estradă devenite şlagăre în chiar momentul lansării lor.

Sinceritatea sentimentului şi muzicalitatea intrinsecă a versurilor au pus temelia unei revoluţionări esenţiale a cântecului de estradă din stânga Prutului.

Ion CIOCANU

Prin „mamă personală" ni se transmite arhetipul mamei universale. Se ajunge, în fapt, la o mamă suprapersonală, o mamă-idee, proiectându-se în eternitate, o mamă hieratică meritând adoraţie, acţionând suprasenzorial, ca un fluid învăluitor...

Constantin CIOPRAGA

O sublimă blândeţe străbate în firea şi în scrisul acestui excepţional păzitor al fiinţei naţionale. Am băgat de seamă că tocmai blândeţea mioritică îi exasperează pe adversarii de azi ai lui Grigore Vieru — oameni acriţi de necruţătoarea invidie a fraţilor complotişti din baladă.

...Mai multe poeme dimensionează o conştiinţă artistică profund implicată în problematica umanităţii actuale. Grigore Vieru, fiind nu

numai o conştiinţă naţională prin excelenţă, ci şi — tocmai prin aceasta — o mare conştiinţă a timpului nostru. De la tonul elegiac el trece firesc la ironia gravă şi chiar la virulenţă. Aşadar, nu e vorba de un poet monocord, cum s-ar părea la o lectură grăbită.

Theodor CODREANU

Folclorul şi tradiţiile populare conjugate în mod organic şi firesc cu valorile perene ale literaturii naţionale şi universale stau la temelia creaţiei lui Grigore Vieru.

Haralambie CORBU

Blând şi viteaz, tradiţionalist şi modern, Grigore Vieru ne-a dat o Albinuţă *pentru întreaga Românie de azi şi de mâine.*

Eugen COŞERIU

...Poetul a revitalizat vechi modalităţi expresive, mai întâi duiosul cântec de leagăn, născătorul „curăţeniei" omeneşti şi săditorul liniştit al bunătăţii la copii, apoi simbolul, parabola şi sentinţa.

Victor CRĂCIUN

...De aproape patru decenii cei care s-au lăţit peste noi nu încetează să se întrebe cu mirare: de unde s-a luat Grigore Vieru? Când nu trebuie să fie, când toată intelectualitatea basarabeană a fost decimată, deportată, speriată, strivită din faşă şi locul fusese ars încă pentru o sută de ani înainte.

...Grigore Vieru este mai mult decât un poet, el este un destin.

Nicolae DABIJA

Grigore Vieru are o metaforă care este numai a lui: o planetă pe jumătare răsărită de după zarea pământului. Clară, palpabilă, reală, misterioasă şi aproape.

Liviu DAMIAN

Grigore Vieru este un propagandist al limbii vorbite de toţi conaţionalii săi. El înaintează cu succes folosind în lupta literară lira sa poetică.

A fost comparat pe bună dreptate cu Eminescu, Coşbuc, Goga, Blaga, dar această comparaţie nu trebuie oprită la nivelul exprimării artistice.

Viorel DINESCU

Năzuind a pătrunde şi a exprima în mod dialectic tendinţele polare ale vieţii, îmbinarea organică a tradiţiilor naţionale cu cele general-umane, înaltul umanism şi dramatismul copleşitor al mesajului de idei, inovaţia îndrăzneaţă şi măiestria democratică, magia cuvintelor simple şi caracterul abisal al trăirilor — iată calităţile ce asigură poeziei lui Grigore Vieru o originalitate excepţională, un profund caracter naţional.

Mihail DOLGAN

De scara înaltelor descoperiri se apropie lirica pură a moldoveanului Grigore Vieru şi poemele dramatice ale lituanianului Iustinas Marţinkiavicius cu pătrunderea lor adâncă a legilor lumii şi destinului uman. Sunt unul dintre vierişti. Îmi place poezia sa, iar omul îmi e foarte drag.

Ivan DRACI (Ucraina)

Gesturile sale adesea spiritualizate, de fiinţă fragilă şi celestă totodată, lasă loc, la ceas de încordare, unor stări de maximă intensitate, când poetul este capabil să ardă şi să se consume tragic pentru durerile neamului său întreg.

Poet naţional, aşa cum cere acest moment istoric, Grigore Vieru este, de fapt, un vizionar al poeziei româneşti de azi, e marea conştiinţă îndurerată a Basarabiei.

Mihai DRĂGAN

Activitatea sa literară, politică, educativă, a făcut din Grigore Vieru una dintre cele mai puternice personalităţi luptătoare pentru drepturile omului în Republica Moldova, adesea viaţa sa fiind ameninţată sau chiar în pericol, deşi el s-a manifestat numai prin cuvânt şi blândeţe. În 1990 a fost ales membru de onoare al Academiei Române pentru contribuţia sa la cultura română, la unitatea culturală şi spirituală într-o Europă unită. Ar fi o mare tragedie ca o asemenea personalitate să fie distrusă ori obligată să-şi părăsească ţara.

Pentru valoarea operei sale şi curajul neclintit pe drumul pe care a pornit propun ca Grigore Vieru să candideze la acordarea Premiului Nobel pentru Pace.

Mihai DRĂGĂNESCU

Vieru, pare-se, are un singur erou, un singur ideal, un singur chip, care îi străpunge creaţia dintr-un capăt în altul. Acesta stă scufundat în contextul versurilor ca un aisberg în valurile mării şi numai rar apare de sub valuri cu o creastă, cu o frunte nouă. Versurile lui vin fierbinţi, palpitând până la ultima virgulă, vin să strecoare în sufletul cititorului un fior de dragoste şi sfinţenie pentru pământul natal.

Ion DRUŢĂ

Poezia lui Grigore Vieru e ca o risipire pe toate drumurile, pe toate cărăruşele, ca o mreajă delicată în care nimereşti numaidecât.

...Mă refer la beneficul tuturor poeţilor după lecţiile poetice realizate de Grigore Vieru prin aceste curse de cuvinte comune, de situaţii mai mult decât comune şi răsfrânte în mesaje poetice copleşitoare.

Iulian FILIP

Îndrăgostit de muzică, şi-a oferit multe creaţii unor compozitori şi cântăreţi talentaţi, şi împreună au lăsat lucrări valoroase, unele adevărate imnuri naţionale, cântate pe mari scene publice. La succesul lor a contribuit şi fiorul mistic moştenit de la icoana Mamei sale, de la strămoşii săi crescuţi cu credinţa lui Dumnezeu şi Hristos Mântuitorul, dar şi inoculat de soarta tragică a crucificatei sale Basarabii natale.

Petru GHELMEZ

Contemporan, pe de o parte, cu Harap Alb şi Dănilă Prepeleac, poetul moldav e contemporan, pe de altă parte, cu optzeciştii. El cântă, cu efecte excepţionale, pe o claviatură neobişnuit de amplă, ceea ce presupune o complexitate a eului creator. Paradoxală complexitate, căci se ascunde sub aerul graţios al simplităţii, sub nepăsarea inocentă a ludicului.

Gheorghe GRIGURCU

...Destinul i-a hărăzit chinurile şi fericirea de a deschide larg uşile instrucţiei naţionale în Basarabia. Prin contribuţia sa la creşterea puilor de români şi-a înscris cu cinste numele alături de marii Pestalozzi, Komensky, Uşinski, Ion Creangă, Spiru Haret.

...Grigore Vieru de la primul pas făcut în scrisul românesc şi-a asumat conştient rolul de continuator al lui Alexei Mateevici. Într-o epocă cu mult mai tragică pentru neamul românesc.

Stelian GRUIA

Poezia lui Grigore Vieru refuză definiţiile, sparge recipientele verbale şi se arată la fiecare lectură mereu alta, mai variată şi incomodă regulilor frazeologiei.

Ion HADÂRCĂ

Vă cunosc opera de mulţi ani, am făcut chiar şi un curs despre ea cu studenţii de la română din facultatea noastră. Am fost cu toţii fascinaţi de poezia dumneavoastră.

Klaus HEITMANN (Germania)

N-ar avea nici un rost să înşir aici marile merite ale poetului şi ale omului politic Grigore Vieru, cel care s-a aflat pe baricade în vremuri în care căţelandrii ce-l muşcă acum în haită nu cutezau barem să crâcnească. Poetul de la Pererita şi-a câştigat prin trudă, talent şi luptă curajoasă un loc şi-n istoria literaturii şi-n istoria României pe care nu i le poate sferterisi nimeni.

Mircea Radu IACOBAN

Dar cea mai frumoasă temă a poeziilor lui Grigore Vieru este iubirea niciodată egal împărţită între mamă şi iubită: între siguranţa modestă şi darnică a mamei pentru care, orice s-ar întâmpla, el va rămâne Fiul, şi nesiguranţa geloasă a iubitei care vrea mai mult şi numai pentru sine, presimţind că oricând poate pierde totul.

Carolina ILICA

În ce constă totuşi atracţia magnetică, puterea de a cuceri a versurilor sale? În muzicalitatea lor, în simplitatea lor, în neobişnuita adâncime a

sondării sufletului omenesc, în ecoul pătimirii neamului românesc, în sentimentul de măreţie a graiului, în treaza lumină iradiind din patria de pământ şi de spirit tezaurizată în ele.

Dumitru M. ION

Prin Vieru s-a primenit la noi nu numai limba poeziei, ci şi cugetul ei. Prin Cămăşile *— acest poem cu epocă mare — poetul a rebutat dogmele unei vetuste poetici, a scos cătuşele clişeului de pe vers şi i-a întors ceea ce ne caracterizează: simţirea. În* Formular *ne-a caracterizat istoria. În* Legământ *ne-a amintit că nu suntem singuri. ...După* O, mamă... *nu cunosc la noi o mai izvorâtă din durere şi mai unduită de recunoştinţă poezie:* Pe drum verde, pe drum alb. *Acum dorul nostru de mamă are două maluri.*

Eugen LUNGU

...Vieru nu este niciodată un imitator, el se referă conştient la anumiţi autori pe care-i iubeşte, pe care-i ştie pe de rost, şi se lasă impresionat de atmosfera lor sau le preia cu detaşare unele elemente tehnice.

Nicolae MANOLESCU

Înzestrat cu o intuiţie şi cu un har de pedagog înnăscut, calităţi care-şi trag seva din înţelepciunea populară, poetul a ştiut să îmbine în modul cel mai armonios posibil elemente de pedagogie populară autohtonă cu rigorile didacticii clasice şi ale celei moderne.

Nicolae MĂTCAŞ

O condiţie sine qua non a talentului autentic este simpleţea formei de expresie şi greutatea gândului. În poezia lui Grigore Vieru aceste noţiuni sunt îngemănate, ele s-au născut împreună cu bobul în spicul de grâu. Cuvintele vin dintr-un miracol, au ceva magnific în ele.

Ion MELNICIUC

Grigore Vieru nu se complace în căutarea unor zorzoane verbalistice, nu-şi estompează zbuciumatul gând cu „găselniţe“ ermetice, nu sfidează vorbirea simplă. El, dimpotrivă, are veneraţie faţă de cuvântul obişnuit,

din popor, cuvânt ce de mult e cernut prin sita vremii. Numai că el ştie să-i descopere nuanţe proaspete, să-l înzestreze cu o vigoare nouă.

George MENIUC

Ce diferenţiază glasul lui Grigore Vieru conferindu-i un prestigiu special în contextul liricii basarabene, e o anume densitate, o tensiune, o notă de dramatism interiorizat.

Dumitru MICU

Viziunea lui asupra lumii nu este statică, ci proteică, în schimbările înnoitoare ciocnindu-se patimile, noul şi vechiul.

Al. MIHAILOV (Rusia)

Există (...) împrejurări istorice când umanismul se esenţializează pe plan cultural în anumite spirite ale veacului, căpătând o expresie de maximă potenţare pe diverse planuri. Atunci cuvântul arde ca în cărţile lui Bălcescu, în discursurile lui Kogălniceanu, în versurile lui Goga. Acest umanism generos îl găsim şi în versurile scrise de Grigore Vieru. În asemenea situaţii cuvântul devine apel, esenţă a unei gândiri focalizate, grefată pe acele evenimente de ţară, de neam, de vatră matricială.

Romul MUNTEANU

Grigore Vieru se cuprinde în inima românilor ca Vârful cu Dor în lumina Bucegilor, ca mireasma pelinului în câmpia Bărăganului, ca strugurii în viile Moldovei întregi şi ca miraculoasa noapte a colindelor în fereastra copilăriei. Tot timpul inspirat şi blând şi plin de furtunile ce domină povestea Nistrului înscriindu-şi durerea în Marea Neagră.

Fănuş NEAGU

A spus întotdeauna ce gândeşte, cine este şi cum este. A fost întotdeauna egal cu sine, aidoma „clipei" şi „izvorului". A luptat deschis pentru adevărul istoric, pentru limbă, cultură. Anii din urmă sunt martori fideli ai fiinţării sale în faptă şi în cuvânt.

Tudor PALLADI

Poezia lui Grigore Vieru a făcut mai mult pentru unitatea naţională a tuturor românilor decât toţi politicienii şi decât toate armatele la un loc. Şi pentru că unitatea naţională nu este pe de-a-ntregul realizată, Vieru e o rană, iar poezia lui e o dramă.

...Vieru e de pretutindeni din România. Românii au impresia că-l cunosc din tată-n fiu, recunoscând în gândirea şi sensibilitatea lui un tipar genetic imposibil de imitat şi de trădat.

Chiar situaţia existenţială a lui Vieru seamănă până la identitate cu situaţia poporului român. Mereu ameninţat, mereu fragil, mereu suferind şi mereu nemuritor.

Adrian PĂUNESCU

Cu spaţiu canonic matern — constantă a liricii vierene — contactează alte spaţii, armonizând (...) sau nearmonizând, uneori fuzionând (...), alteori strâmtorându-l. Ele formează un fel de chenar, de ramă în care se integrează icoana mamei.

Emilian GALAICU-PĂUN

În poezia lui Grigore Vieru neamul apare întreg şi statornic... metafora izvorului se descifrează drept simbol al unei mişcări fără început şi sfârşit.

Vl. PÂSLARU

Poetul lucrurilor simple şi pure, al începuturilor şi permanenţelor locuieşte Limba Română cu uluitoare nevinovăţie şi admirabilă răspundere.

Memoria, neuitarea sunt îndatoriri de la care fiul neamului nu abdică niciodată.

Irina PETRAŞ

...Scriitorii din Chişinău, cu Grigore Vieru între protagonişti, aduc din exil limba română şi alfabetul ei. În urmă cu 5—6 ani, opera poetului era citită dincolo de Prut prin priza acestui misionism luminat, pentru ca în prezent „europeniştii“ să o acuze de un prozelitism al unui românism deşucheat.

Petru POANTĂ

Îl domină, într-o obsedantă emblemă, prezenţa mamei [...]. Figura modelatoare a imaginarului devine o metaforă atotcuprinzătoare care, dacă e legată în mod mai explicit de evenimentul biografic decât la poetul Laudei somnului, *nu e mai puţin semnificativă pentru ansamblul viziunii.*

Ion POP

Să recunoaştem, în Nu am, moarte, cu tine nimic, *forţa extraordinară a fiinţei plăpânde şi invincibile care dialoghează cu moartea ca în cuvintele din bătrâni.*

Fantastică este, în Reaprindeţi candela, *reînfiinţarea omului în Dumnezeul degerat la mâini şi la picioare, reîntors şi el acasă, între apele moldave.*

D. R. POPESCU

Răsfoirea îndelungată a frumoasei cărţi de poezii a lui Grigore Vieru, Steaua de vineri, *ne reaminteşte de un univers de care, altfel, începusem să ne înstrăinăm, crezându-l în noi, de la sine înţeles.*

Nicolae PRELIPCEANU

Râvnind simplitatea şi limpiditatea (aşadar accesibilitatea), acest lirism are o misie: stă sub semnul urgenţei, ţinteşte comunicarea şi comuniunea. Este nevoie de o astfel de poezie şi-ţi trebuie curaj pentru a o scrie simplu. Stihurile sale se deschid nevoilor sufleteşti, citindu-le aflăm că le ştiam.

Adrian Dinu RACHIERU

Versurile lui Grigore Vieru despre mamă sunt de asemenea neobişnuite, deloc simple. Principalul, însă, în ele nu-i cultura versului, oricât de importantă ar fi, ci cultura sentimentului.

Stanislav RASSADIN (Rusia)

Zdrelindu-şi apele de colţii de stâncă, de prăbuşiri şi întoarceri, poezia sa ne lasă speranţa sărbătorii, a victoriei binelui, frumosului şi adevărului, ca în basme.

Agnesa ROŞCA

Păstrând proporţiile, Vieru şi generaţia sa reprezintă pentru această provincie românească năpăstuită mereu de istorie ceea ce a fost la începutul secolului generaţia lui Goga, pentru Transilvania. Similitudinea de destin are şi o prelungire în plan poetic. Sub presiunea circumstanţelor, poezia se întoarce la un limbaj mai simplu şi îşi asumă în chip deliberat un mesianism naţional pe care, în condiţii normale, lirismul pur îl evită.

...Acest poet născut de miresmele şi durerile pământului său, aşezat — după o vorbă cunoscută — în calea răutăţilor, nu se ruşinează să-şi poarte tragedia şi iubirea pe faţă.

Eugen SIMION

Grigore Vieru este un mare şi adevărat poet. El transfigurează natura gândirii în natura naturii. Ne împrimăvărează cu o toamnă de aur. Cartea lui de inimă pulsează şi îmi influenţează versul plin de dor, de curata şi pura limpezire.

Nichita STĂNESCU

Un destin ce s-a întrecut pe sine în cruzime l-a obligat pe Grigore Vieru să fie nu numai un cântăreţ al istoriei, aşa cum orice poet are dreptul să fie, ci şi un tragic făuritor de istorie. În această postură era nu doar firesc, se impune cu necesitate ca asupra lui să cadă bolovanii celor ce lovesc tot ce e valoare şi tot ce e sfânt.

Miron SCOROBETE

Distinsul domn Grigore Vieru este o salcie singuratecă lângă foi ignifuge. Poezia sa este ontologie, ontologia sa este poezie. Ochii delicaţi ca o peninsulă atică nu îi ascund virilitatea spiritului, gândul lung-prelung străbătător printr-un deal devenit dor. Ca devenire, domnia sa a devenit. Ca sentiment domnia sa există. Ca idee domniile tuturor nu au putut spulbera acest plop ca un fir de iarbă pe care îl auzim cum creşte.

Ion STRATAN

Una din coordonatele valoroase ale Albinuţei *constă în faptul că poetul nu s-a limitat numai la a-l învăţa pe copil literele alfabetului şi număratul; imaginile şi sentimentele cuprinse în carte întotdeauna poartă în ele o încărcătură morală, în stare să producă în sensibilitatea celor mici adevărate efecte estetice şi educative.*

Arcadie SUCEVEANU

Amuzantă, spirituală, de-o înaltă inventivitate şi spontaneitate artistică, poezia lui Grigore Vieru destinată copiilor te captivează prin armonia simplităţii aparente şi a complexităţii subtextuale cu implicaţii psihologice semnificative, cu accente de sinteză profunde, uneori dramatice.

Raisa SUVEICĂ

Ceea ce conferă o frumuseţe tragică poeziei lui Grigore Vieru este tocmai conştiinţa valorii imense a limbii. Nu contează faptul că această supraevaluare se datorează unor circumstanţe istorice, important este că ea are un efect estetic, făcând cuvintele la fel de preţioase ca apa în deşert. Când citim sau ascultăm o poezie de Grigore Vieru, ni se transmite sentimentul că trebuie să acordăm o importanţă maximă fiecărui cuvânt, pentru că a fost obţinut cu greu. În felul acesta se reconstituie ceva din condiţia critică a limbajului poetic.

Alex. ŞTEFĂNESCU

...Un poet şi un om de mare cultură care a condus într-un fel destinul culturii basarabene în momente în care toţi am desperat. Ei bine, istoricul care sunt vrea să depună mărturie că atunci când toţi păream uşor naivi (ca istorici), el a fost un om pragmatic (ca poet). Se cuvine să vedem în Grigore Vieru un apostol, un luptător cu modestia sa bine cunoscută.

Răzvan THEODORESCU

Cu Liviu Damian, poetul trecut dincolo de „Prutul“ ce desparte viaţa de moarte, am vorbit pe-ndelete despre scriitorii Basarabiei captive şi un nume se desprindea stăruitor din cele rostite de el: Grigore Vieru.

Mi l-a descirs. Mi l-a „povestit“...

Şi (nici azi nu înţeleg cum) am primit un volumaş cu coperte negre (!) tipărit în bucoavne ruseşti cu o delicată dedicaţie din partea autorului.

Graţie celor opt ani de limbă rusă cu care eram şcolit, am parcurs mai uşor decât s-ar fi crezut paginile ce mi-au revelat (brusc, definitiv) un mare poet şi un frate.

Grigore era pe atunci doar un june poet (eu eram doar tânăr, dintr-o generaţie căreia târziu i s-a spus şaizecistă) şi foarte repede poeziile lui din cărticica neagră erau citite cu glas tare în cârciuma Casei Scriitorilor despre care se povestesc acum toate blestemăţiile uitându-se

că era, mai înainte de toate, un club literar, ba chiar nobiliar; şi acolo, ne uimeam de vibraţia unor versuri pe care inimile le primeau cu solemnă deschidere.

Cartea exista, ne-o treceam unul altuia, cartea îşi sticlea copertele de smoală, dar autorul ne părea enigmatic, sortit să ne rămână necunoscut. Începuserăm să călătorim, la Paris, în America, în Italia. Ni se părea din cale-afară de extravagantă o călătorie până la... Chişinău. Nimeni nu pleca acolo şi, evident, nimeni nu se întorcea spre a ne spune ce şi cum.

Mult mai târziu am început vagi „schimburi culturale“ şi am început să-l văd în carne şi oase (mai mult în oase) pe Grigore Vieru. (Mi-a trecut pragul şi la masa de ospăţ, el singur — după Nichita — i-a spus mamei mele mamă.) L-am ascultat până dincolo de noapte şi, fără a ne promite alte întâlniri sau schimburi de scrisori, am rămas, de atunci, împreună.

Împreună când aproape am vorbit prin translator. Se realiza o coproducţie de film animat în care celebrul Gopo era dublat din partea „moldovenească“ de fiica temutului prim secretar de gubernie, Bodiul. Filmul avea şi muzică: o compusese Eugen Doga pe versurile lui Vieru. Astfel că la o agapă oferită de Asociaţia Scriitorilor, fiind odrasla regală în capul mesei, a fost îngăduit şi Grigore Vieru. S-a mâncat, s-a băut. Nu prea s-a vorbit. Bodiul pretindea că nu vorbeşte nici româneşte, nici „moldoveneşte“, drept care conversa în rusă. Lucru greu pentru noi. Atunci năstruşnicul Fănuş Neagu a început să se producă în auzul doamnei-domnişoarei cu teribile ziceri măscăriceşti spre a vedea dacă, înţelegându-le tâlcul, gingaşul obraz va roşi. Şi a roşit.

Mai apoi, când eu am fost mai mare peste 50 de ani (vorba cronicii), Grigore mi-a trimis un răvaş de felicitare de undeva din Crimeea, unde bolea el într-un sanatoriu. Alături de mărcile poştale a lipit şi două frunze uscate (de smochin?). Ne-am văzut apoi la Chişinău după ce el îşi legase numele de câteva istorice izbânzi ale Moldovei independente, şi anume adoptarea grafiei latine, alegerea tricolorului ca steag naţional şi adoptarea ca imn naţional a copleşitorului „Deşteaptă-te, române“. Era iubit. Oamenii îl salutau pe străzi. Văzându-ne că aşteptăm un autobuz ce nu mai venea, un posesor de maşină a oprit şi a deschis portierele Moskviciului. A refuzat banii. Fiind fericit să-l aibă alături pe Vieru.

Şi tot la Chişinău, urcând cu el treptele întunecatei scări ce ducea spre apartamentul în care abia se mutase: l-am văzut citind un „graffiti“ de lângă uşa lui, scris în limba, vai, lui Tolstoi: „Vei muri pe 21 decembrie!“

Ţi s-a mai întâmplat? l-am întrebat. Mi-a răspuns că aşa trăieşte el, sub ameninţare. De ce 21 şi nu 20 sau 22 decembrie? Fiindcă, e posibil, 21 decembrie e ziua aniversară a naşterii lui Stalin.

Apoi l-am întâlnit în Bucureştii mei, bucurându-mă ca totdeauna de gândul lui bun, rostit cu vorbe aproape de rugă, de inefabila lui amicalitate.

I-am văzut versurile trase în semne latineşti.

Şi i-am văzut numele lăudat. Şi apoi tăvălit în murdara cerneală a „pamfletelor“: Ce caută Vieru în Bucureşti? Să se ducă acasă! Go home Vieru!!

După ce a fost 58 de ani român (ce-i drept, cu acte ruseşti), Vieru e, de alţi doi ani, român cu buletin de identitate. Are două „ţări“, ceea ce e prea mult pentru infinita sa modestie. Are două case. Şi, fiind mai mult pe drumuri, nici una.

E viu. Are frenetici admiratori, ba chiar şi duşmani.

E spionul lui Eminescu la Bucureşti.

Trăieşte într-un palat somptuos (trei odăi zidite de beton, cişmea, becuri etc.) aflat nu spun unde, oricum, aproape lipit de blocul în care stau şi eu cu atâta confort...

Soarta ne-a adus în cuprinsul doar al unei prăjini de pământ. Cum ştiu unde stă, mai că i-aş scrie cu un piron isusiac pe zid: La mulţi ani, Grigore! Peste o sută de ani vei muri!

Gheorghe TOMOZEI

Iubirea e la Grigore Vieru o prizmă magică, în care se răsfrânge în toată profunzimea şi complexitatea sufletul, lumea înconjurătoare cu multiplele ei probleme.

Elena ŢAU

Harul de a crea şi melodii nu a apărut din senin. Imaginea sonoră porneşte la Grigore Vieru de la expresia muzicală puternică şi esenţial organică a versurilor sale.

Iulia ŢIBULSCHI

Nu e vorba la Grigore Vieru de o simplă şi rudimentară sinceritate sentimentală, ci de o atitudine gravă, plină de demnitate, faţă de poezie şi faţă de umanitate.

Andrei ŢURCANU

...În literatura română postbelică, poetul Grigore Vieru este mesagerul Basarabiei victimizate. Prin el s-a aflat că lumea românească dintre Prut şi Nistru, intrată sub ocupaţia sovietică, n-a sucombat, continuând să-şi vorbească limba şi să scrie româneşte.

...Prin traiectoria literară a lui Grigore Vieru reconstituim traiectoria culturală a lumii româneşti de dincolo de Prut, faţă de care acesta s-a prezentat mereu ca un exponent.

...Grigore Vieru pare la prima vedere poetul unei singure teme şi al unor mijloace simple şi lipsite de variaţie. Dificultatea este de a-l analiza, atunci când pare inanalizabil. În realitate scrisul lui Grigore Vieru este bifurcat şi diversificat.

Mihai UNGHEANU

Grigore Vieru este poetul acestei triste comete pre nume Basarabia. El şi-a cucerit dreptul de a fi numit poet naţional, poetul întregii ţări. Cărţile sale au trecut Prutul devenind o permanenţă vibrantă în casele românilor, iar Albinuţa *sa polenizează cu hărnicie florile românismului zburând pe deasupra sârmei ghimpate.*

Ion UNGUREANU

Prin anii ’80 eram cu Vieru în satul Lăpuşna. După întâlnirea de la şcoală, de, ne pregăteam de ducă şi numai ce văd că un om aleargă spre noi:

— E-he-he, măi Grigore, tu eşti?!

Era un consătean de la Pererita mutat la Lăpuşna, Melniciuc îmi pare că-i spunea, ba mai mult chiar, a umblat cu Vieru într-o clasă când erau mici. Bucuros, ne-a luat în ospeţie şi-l tot bătea pe Grigore pe umăr:

— Îţi aduci aminte, tu mi-ai scos spinul acela din picior... Ta-a-are mă durea, bre, şi tu mi l-ai scos.

Apoi, vesel, trecea la altele şi iar se întorcea la spin. Vieru clipea din ochi: au trecut de atunci 40 de ani, dar nu voia să-l dezamăgească şi dădea din cap, chipurile, ţine minte.

Se vede că aşa a fost, mă gândeam, dar eu ştiam mai multe decât omul acela simpatic: Vieru a scos spinul nu numai din piciorul lui, ci şi din sufletul a sute de mii de copii basarabeni, ba mai mult chiar: din sufletul neamului nostru.

Spiridon VANGHELI

Despre poetul Grigore Vieru se poate vorbi sub aspectul diferitelor arte ale cuvântului şi mai ales în această împerechere firească — mama, graiul. Cele mai vechi cuvinte, pe care cu atâta talent le-a redescoperit Grigore Vieru.

Ion VATAMANU

Adorat de unii, contestat de alţii, poetul îşi poartă făptura fragilă între Bucureşti şi Chişinău, ca o privighetoare mistuită de dor. Nici cei ce-l aclamă, nici cei ce-l hulesc nu pot adăuga şi nu pot scădea nimic din valoarea intangibilă, de simbol intrat în templurile neamului, a poeziei sale.

Titus VÂJEU

Opera lui Grigore Vieru are astăzi o reverberaţie profundă în sensibilitatea şi conştiinţa adevăraţilor oameni de la noi, poetul fiind consacrat printre nemuritorii Academiei Române.

Teodor VÂRGOLICI

Pentru artiştii plastici care practică grafica de carte poezia lui Grigore Vieru, imaginile pe care le conţine ea, este ca o mană cerească.

Gheorghe VRABIE

Grigore Vieru a scris poate cele mai frumoase poezii despre mamă.

Imant ZIEDONIS (Letonia)